

Waarom The Leader in Me?

De Uilenburcht heeft als één van de kernwaarden: Plezier! Een belangrijke voorwaarde voor plezier is welbevinden, dat kinderen zich veilig voelen, zelf verantwoordelijkheid durven nemen en positief leren omgaan met anderen. *'De omstandigheden kunnen we niet veranderen, maar wel hoe je met die omstandigheden kunt omgaan.'*

Uit onderzoek blijkt ook dat kinderen die zichzelf goed kunnen sturen (vragen kunnen uitstellen, voor zichzelf durven kiezen, goed kunnen plannen) een betere start hebben in het voortgezet onderwijs en in het leven. <https://www.slo.nl/thema/meer/werken-executieve-vaardigheden/>

Hoe kunnen wij als school hierop inspelen?

We raken geïnspireerd door het gedachtegoed van Stephen Covey: *De zeven gewoonten van effectief leiderschap*. (1989) Covey heeft dit boek oorspronkelijk geschreven voor de persoonlijke ontwikkeling van mensen, thuis en op het werk. Het gaat om zelf-leiderschap.

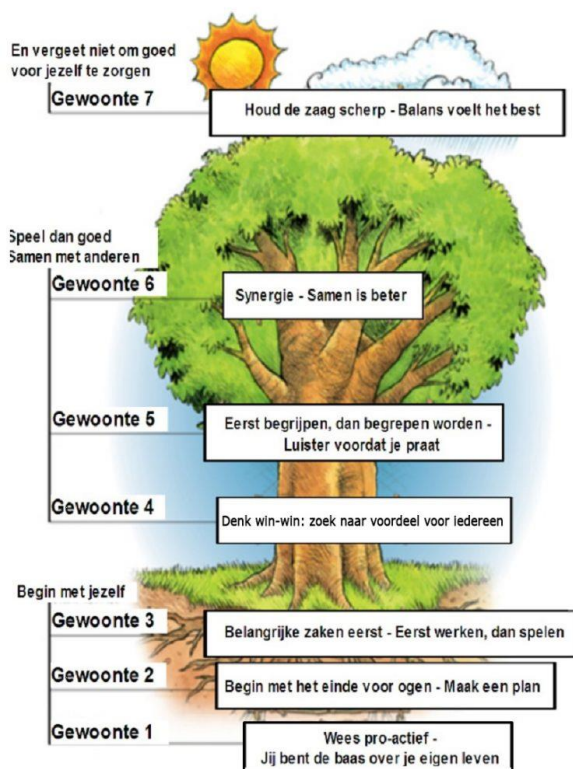
Juist zelf-leiderschap sluit perfect aan op onze zoektocht naar eigenaarschap en zelfsturing.

Steeds meer scholen in Nederland vertalen TLiM naar het onderwijs.

In januari 2019 zijn wij als team gestart met scholing over TLiM. Hoe ver zijn wij nu, wat doen we al en wat is nog in ontwikkeling? In het vervolg van dit katern leest u er meer over.

De kracht van de zeven gewoonten.

De pedagogische leerlijn The Leader in Me is gebaseerd op het boek 'The 7 Habits of Highly Effective People' van Stephen Covey: een van de meest populaire boeken over persoonlijk leiderschap ooit. De kern van het boek: effectieve mensen hebben 7 gewoonten die de basis zijn voor hun persoonlijke effectiviteit en groei. Iedereen kan deze gewoonten bij zichzelf ontwikkelen, ook kinderen.

In onze klassen hebben wij allemaal de boom van de zeven gewoonten hangen. De volgorde van de gewoonten is niet toevallig en wordt gevisualiseerd als een boom.

Bij **de wortels** staan de eerste drie gewoonten; zij vormen de basis voor zelfstandig werken op school. Deze gewoonten gaan over JEZELF. Ze maken je initiatiefrijk en stevig, geven grip op sociale situaties en laten zien dat je een eigen verantwoordelijkheid hebt.

De stam staat symbool voor jou en je RELATIES met anderen. Gewoonten 4, 5 en 6 gaan hierover.

De kruin van de boom Gewoonte 7: Houd de zaag scherp: 'Ik zorg goed voor mijn lichaam, geest en ziel. 'Vergeet niet om goed voor jezelf te zorgen.' Met de kruin van de boom komt deze tot bloei. Je zoekt inspiratie in geloof, natuur of cultuur. Je laat je inspireren door bijzondere mensen. Je viert bijzondere momenten en successen. Daarbij eet je

gezond, ga je op tijd naar bed en beweeg je voldoende. Het gaat om het vinden van de innerlijke balans.

We bespreken de gewoontes met de leerlingen en de leerkrachten laten voorbeeld gedrag zien.

Wees proactief

Je kunt niet kiezen wat je overkomt. Je kunt wel kiezen hoe je ermee omgaat.

Hierin schuilt de essentie van gewoonte 1: wees proactief! Als we kinderen leren om deze keuzevrijheid te benutten, kunnen ze pro-actiever worden.

Proactief zijn betekent dat je verantwoordelijkheid neemt voor je keuzes en gedrag. Gewoonte 1 is de sleutel tot het gebruik van alle andere gewoonten. Dat is ook de reden waarom het de eerste is. Als je proactief bent zeg je: Ik neem de leiding over mijn eigen leven. Ik ben zelf verantwoordelijk voor mijn keuzes. Ik kan kiezen hoe ik op andere mensen of op situaties reageer. Ik zit zelf 'achter het stuur!'.

Op posters hebben we belangrijke motiverende zinnen geschreven.

- Ik bepaal zelf hoe ik me voel
- Ik accepteer hoe het loopt
- Ik kijk vooruit
- Ik heb zelfbeheersing
- Ik kan het zelf oplossen
- Ik weet wat ik wil
- Ik leer van mijn fouten
- Ik hou me aan een afspraak met mezelf
- Ik gebruik de Pauzeknop

We leren onze leerlingen na te denken over wat de keuzes voor henzelf betekenen, maar ook welke effecten hun keuzes op anderen hebben.

Begin met het einddoel voor ogen – maak een plan

Er zijn verschillende soorten doelen.

- a. Op groepsniveau. Aan het begin van het schooljaar bespreken we met de groep wat voor klas we willen zijn. Ons missiestatement. Wat wordt ons einddoel? Of op een ander gebied: we willen graag vooruit gaan met spelling. Hoe gaan we dit aanpakken?
- b. Op groepsniveau. Wat willen wij betekenen voor onze omgeving. Dit betekent concreet dat een bepaalde groep de verantwoordelijkheid heeft voor bv. het oud-papier. We willen ook iets voor de buurt betekenen. Dus een vrijwilligersactie opzetten, kan hierbij horen.
- c. Op individueel niveau. Wat voor kind wil je zijn? Dit klinkt heel abstract maar het wordt concreet als we de vraag stellen: wat voor klasgenoot wil je zijn? Het eigen missiestatement.
- d. Op individueel niveau kan iedere leerling een doel omschrijven. Deze doelen kunnen per kind en per leeftijdscategorie sterk verschillen. Zo is er bijvoorbeeld een kleuter die graag wil leren fluiten; een leerling in groep 5 wil de tafels vlot leren en een groep 8-leerling wil zijn begrijpend lezen verbeteren zodat hij naar de Havo kan. Ieder doel wordt serieus met het kind besproken. Het is essentieel dat het kind de baas over het plan is: het is zijn plan.

In de bovenbouw werken we daarom ook met maatjes. Zo is het gemakkelijker om je doel te halen. Coachen, uitdagen, stimuleren, feedback geven. Mooi om te zien, hoe dat werkt!

Het is belangrijk dat leerlingen leren om niet zomaar ergens aan te beginnen, maar eerst doelen te stellen.

Belangrijke zaken eerst.

Eerst werken, dan spelen

Om ervoor te zorgen dat je belangrijke dingen ook daadwerkelijk doet, moet je ze plannen. Deze gewoonte is belangrijk om te leren. Net als de mindset die erbij hoort: omarm dat jij de regie hebt op de dag in plaats van andersom. Een duidelijke dag- en weekplanning geeft rust; het brein houdt van regelmaat.

Plannen is ook van belang na schooltijd: voor sporten, het verzorgen van huisdieren, enzovoort.

Dit betekent dat je bepaalt wat het belangrijkste is en dat je dat dan ook als eerste regelt.

Nadenken over wat er allemaal aan het einde van de week gedaan moet zijn kan voor kinderen overweldigend zijn. Kinderen aanleren hoe ze kunnen bepalen wat het meest belangrijk is kan daarom zeer ontspannend werken.

Vanaf groep 3 werken we al met dag- en weektaken. Hierbij werken de leerlingen niet alleen zelfstandig en in de eigen volgorde aan de taken. Maar we leren ze ook dat ze deze taken inplannen.

Wat doe je eerst en waarom? (gewoonte 2 – welk doel is voor jou belangrijk?)

Maar wat zijn er een pestkoppen, waardoor het zo lastig is om deze gewoonte 3 aan te pakken.

Denk Win-Win

Zoek voordeel voor iedereen!

Deze gewoonte gaat uit van de overvloed. Er is genoeg voor iedereen. Het is niet ik of jij, het is wij. Als je win-win denkt, dan ben je gelukkig als een ander iets goed overkomt.

We verkennen met de groep het win-win.

Wat is winnen? Hoe voelt winnen? Heeft verliezen ook iets positiefs?

De vijand van Win-Win is het vergelijken met een ander:

- Verlies – Win (jij voelt je minder dan de ander)
- Win – Verlies (ik voel me beter dan de ander)

We voeren gesprekken over 'jaloers zijn' en dat dat er mag zijn. Deze gevoelens ervaren we allemaal. We besteden ook aandacht aan anderen, die juist op jou jaloers zijn. Want jij kunt, hebt iets, wat een ander niet heeft. En daarom wil je toch niet ruilen met de ander? Maar: Wees lief voor jezelf, geef jezelf ook genoeg waardering, gun het de ander, wees blij voor de ander en geef toe, dat je het zelf ook wel gewild had.

- Verlies-verlies, dat is een minder lastige.

Hoe vaak zien we die niet om ons heen? Ik win niet, maar dan zul jij ook niet winnen. Het is een manier van omgaan met verlies, die veel energie kost, boos maakt en daardoor nog lastigere gevoelens geeft. Het daar over hebben, helpt om handvatten te zoeken hoe je het anders aan kan pakken.

Eerst begrijpen, dan begrepen worden!

Luister voordat je praat.

Bij deze gewoonte gaat het om de instelling en vaardigheid om je echt open te stellen voor inzichten en meningen van anderen. Dit is waarschijnlijk één van de lastigste gewoonten.

Want echt luisteren doe je met je oren, maar ook met je ogen en je hart. Je luistert naar de woorden, maar door te kijken naar de ander, kun je ook zien wat er echt speelt bij de ander. We oefenen dit luisteren echt als een vaardigheid, die je moet oefenen. Je mag de ander niet onderbreken, je vraagt door, je vat samen. Dan voelt de ander zich echt erkend en gewaardeerd.

Door goed te luisteren naar de ander begrijp je de ander, niet om de ander te overtuigen. Bij bijvoorbeeld een ruzie vertelt eerst de ene leerling zijn kant van het verhaal. De ander luistert en vat het samen in zijn eigen woorden: begrijp ik het goed dat je zegt.... Als de ander aan de beurt is, luistert de ander. Zo komen beide standpunten goed aan bod en kan het probleem daadwerkelijk worden uitgesproken.

Zo luister je niet:

- ✓ Wegdromen
- ✓ Doen alsof
- ✓ Selectief luisteren
- ✓ Alleen naar de woorden luisteren

De praatstok is een mooi voorbeeld van tijd nemen om naar elkaar te luisteren. Wie de praatstok heeft, die vertelt. De anderen luisteren.

Creëer synergie; samen is beter.

Synergie draait om samenwerken of samen spelen, de goede dingen van een ander leren zien en gebruiken. Het lijkt op win-win, maar win-win gaat over jouw manier van denken: welke oplossing is goed voor iedereen?

Synergie gaat over hoe je samen tot de beste oplossing kan komen.

Dat is op school eenvoudig uit te leggen. Kijk naar sport. Je hebt een keeper, een verdediger en een aanvaller. Die heb je allemaal nodig om samen tot iets moois te komen. Dit past de leraar ook toe in lessituaties. De één is goed in taal, de ander is handig met de computer. Bij een les teamwork kan de één een digitaal schema opstellen, de ander vult in wie er allemaal een ijsje wil. Zo maak je gebruik van elkaars kwaliteiten.

Dat kan dus zowel op school als thuis als in de sport etc..

Houd de zaag scherp! Evenwicht voelt het beste.

Soms hoeven leerlingen niet te werken, maar mogen ze tussendoor iets doen waar ze energie van krijgen. Actief dingen doen – hobby, spelen, sporten – zodat zij ook op lange termijn kunnen reteren.

Ga voor een goede balans tussen werken en ontspannen. Zorg goed voor jezelf door aandacht te geven aan je hoofd, hart, ziel en lichaam. Voorbeelden hierbij zijn:

- Eet gezond
- Slaap genoeg
- Speel buiten
- Doe leuke dingen met je vrienden
- Geniet van de dingen die je leuk vindt.
- Houd een dagboek bij
- Leer nieuwe dingen
- Lekker relaxen

Evenwicht voelt het beste.

<https://www.cps.nl/leaderinme>